

26-1-70

19. R. Ρεθ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΕΠΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. *Κρησ 16, 19/1970*

A'

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

*

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Διμήτριος 1969 - Νανουάριος 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟΣ

τὸν κ. Διευθυντὴν τοῦ Κέντρου
Ἑρευνῆς τῆς Ἑλληνικῆς Λογογραφίας
Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν
Ἀποδοῦλου 14

Ἀθῆνας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

Λαμβάνω τὴν ὑμεῖς ταύτην ἀποβάνω καὶ τη-
μέως συμπληρωμένην ὑποπὸν ἐρωτημα-
τολόγιον δια μαρτυρικὰ ἐργαζομαι καὶ ματ'
ὑμῶν πυρᾶς » τοῦ χωρίου μου Ἀποδοῦ-
λου - Ἀμαρίου - Ριθύμης.

Ἐν Ἀποδοῦλου τῇ 22 Ἰανουαρίου 1970

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Κοινοποιῶ
Κ^ε Ἐπιθωρηκτῇ
Β' Ριθύμης Υ.Τ.Α.

Συντάξις
Σ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ηλικία... 85... γραμματικά γνώσεις... Β¹ *Εμπειρία*
Αποδείξη... τόπος κατοικωγής... *Απόδουλου*

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΝΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- [illegible]

- 3) 'Ο πατήρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διακεκομένης ὑπ' αὐτὰν μετὰ τὸν θάνατόν του ; Συνέχεται ἡ περιουσία διακεκο-

ως ἐν φαν. του. παρ. α), γαρβιόκοι και
 ἴσον μερίδιον μετοῦρτον¹ "προποκοίρε",

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

*Ἐνταῦθα... Τρίτον οὐδὲν ἀμείβεται ἐν-
πρόσῳ*

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιατέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ;

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων· ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους· ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

*Τοιαῦτα... μετὰ ἀντιμισθίαν... δὲν εἰ-
παρχοῦν... εἶναι*

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισα-
κατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα) ;

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι· ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον· ἡμερομισθίον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ;

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρεταί) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

*Τοιαῦτα... καὶ αἱ γυναῖκες
τοιαῦτα... ἐν τῇ πόλει...*

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;

*Εἰς... Ἐργασίαν... Μακεδονίαν...
... εἰς τὸν τρύγον... τοῦ Μακεδονίου...*

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), παραματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

... εἰς τὴν πόλιν... ἐργασίαν... ἐποχικῶς...

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖδας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...

Με ζωϊκὴν κόπρον βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.
Με φυτικὴν κόπρον βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.
Με κάλυψιν χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος.

2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... 1930 ...

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... 1930 ...

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ;

Εἰς τὸν περὶ τοῦ πρῶτου πωλητή.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον μετὰ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

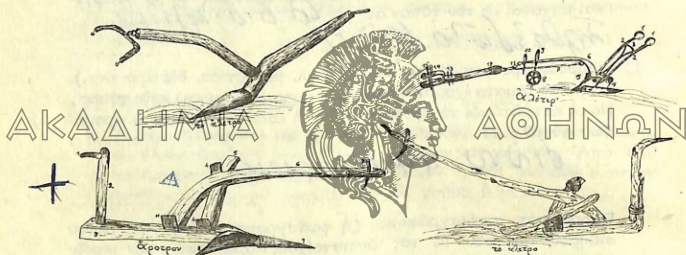
3..... 6..... 9.....

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... 1960 ...

3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... 1960 ...

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν)... "Ο.χ.).....
- 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ 1960.....
- στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατέσκευάζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον
 'Ο'ιδιος ὁ χειρὸν.....
-
- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾷται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.
1. Ἐχειρην.....	6. Σταβάρι.....	11.
2. >>.....	7. Κατακλιδί.....	12.
3. Ποδορι.....	8.	13.
(α) 4. Παρούθια.....	9. Υ.ν.ι.....	14.
5. Σπάρθν.....	10.	15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐάν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιών ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἐν ἑνί
τῷ αὐτῷ διόδοι καὶ ἐν ἑνί

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; ἐκ ξύλου

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάϊ κλπ.)

Σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ξυλοφάϊ

- 8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *Β.Ο.Υ., ὄ.α.α., ἡμίονος, ὄνος*
- β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... *δύο... ἢ... ἓν*
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; *διὰ τὰ βόδια ἢ ὁ ἡμίονος*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λογριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.)... *ὁ σημερινὸς διὰ τὴν αἰσθητικὴν ἐν*

ἐν χρήσει ἐκταῦτα... ὁ νόμος... ὁ ζυγός, ἢ ζεύλα, τὰ ζεύλα...

- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. ... *ἐν τῷ... ὁμοίως... κτλ.*
- σημερινήν*

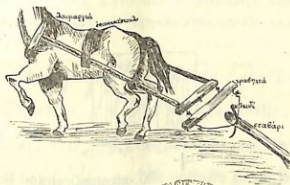
- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὅποιος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). ...

ταῖς... λοῦραι... ἐξ ἐξ...

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; *παλαιότερα...*

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; ... *ὡς... ἐν τῷ... ἐν τῷ...*

..H. rarrapra. j'zron. idw. u o. K'obboj,,

α) Ποίος ὄργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος). 2) γυναῖκα. 3) υπηρέτης. Σημειώσατε ποία ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας

... *ἄνδρας (ἢ ἑμμετέρας ἐνικίοντες)*

α. ἰδιωκὲς

- Διαβούλι ή ρυλάν. Τυχόν αλφ, 6

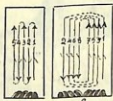
- Καὶ ὁ μὲν οὖν ἱεροποιὸς, χρεώσας τοὺς ἀνθρώπους
ὅπως μὴ μὲν ἀλλήλους ἀπὸ τῶν ἁγίων εἰς τὰ ἄγρια
Πῶς καὶ οἱ ἄλλοι...

- Τὰ βιβλ. μελετώνται με ἐκείνι τὰ χιτων (παλαι-
ους) ὅπερ ἐμαρτυρῶ "Ἰεζέκηλ",

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Ἐργώμενος τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὲς ἢ σποριάς, γιτάμιες, σιασιές, μεσοδράδες κ.λ.π.) ;

Μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; μετὰ αὐλακιάν ;

Μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῶται ἄροτρον ;

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἄροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὄνι : καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων.

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

Πρὸ τῆς ἐξαρχῆς τῆς χειμ. διπ. αὐτῶν
(1930...) ἐγίνοντο 3 ὀργώματα α) Καλονε-
μει... β) Δι. βόλ. σμα... γ) Δι. πα... 1-3 μῆ-
τα. δ) περὶ τὴν ἐξοχὴν...

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Τοιούτου... ἐκείνη καὶ ὀνύρα
τὸ πολ. 67... ἐπὶ τὸν ἀγρὸν, ἐκείνη... ἐκείνη...

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρα-
νάπασιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

ἔως... 1 ἔτος...

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κρι-
θῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ
ποίαν ἐποχὴν; Σίτου 3. Κριθῆς 1. Ἀραβόσιτος 1...

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν.
π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμ-
βανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους;

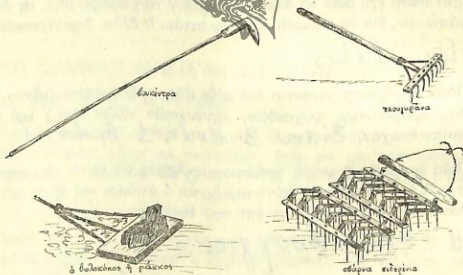
Ἡ «σποροδόουρξια»...

- β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρί-
ζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὄνι κατὰ
τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

ὁ δὲ ἄρχων τῶν βουκλινῶν, ἰπάρχου-
ντος οὐδενὸς ὡραίου, ὡς αὖτε μισθὸν ἔλαβε...

...το σβαρτίωμα ή γμα βολο οφμεν.....

Χρησιμοποίησε η βιβλίσδα ή ὁ ῥοδὸλερὸς
τὴν «μαφάρο βιβλίσδα».

— 10 —

.....

.....

.....

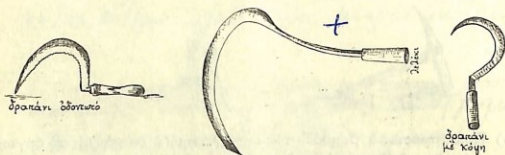
- 7) Ποια χώραφια ἐκαλλιεργούντο (ἢ καλλιεργούνται) διὰ τὴν σπο-
ραν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου
εἶδους. Ταῖς... κ.υ.κ.κ.τα. τεχνικῶν... ἰδιαιτέρως
περιγραφέντες: (ζωική κοπρῶν, ἐπιδρομή...
(κ.υ.κ.κ.τα.γὰ, ὡς... ἡς αὐτὰ κ.κ.α.ς.....

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἡ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμη-
λων· ἐσπέρνουντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιᾶς (βραγιᾶς)
καὶ ἄλλως.
γ. ἐκτὸς. ἐκτὸς. ἐκτὸς. ἐκτὸς. ἐκτὸς. ἐκτὸς. ἐκτὸς. ἐκτὸς. ἐκτὸς. ἐκτὸς.

α. Ἑργαλεῖα θερισμοῦ.

- 11 -

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)
Με τὸ δρεπάνι εἰς καὶ οὐκ αὐτὸν

Ἐὰν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΧΗΝΩΝ

- 2) Με δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσεσ) θερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).

 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

-1-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 1 = Τσαπράζι = Πριονωτ. μαχαίρι κλιόμενον
2 = Τριτσέτο = Καμπυλωτ. μαχαίρι κή κλιόμενον
Χρησιμύουν διά τό θύρισμα χλωρών
χορτων

Αποδελωρ Ρωμάνης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές.

Ἀγκαλιές

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ;

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες

- 2) Πῶς ἡμείνοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὴν πληροφορίαν καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν)

*Εἰς χρῆμα, ἡμερομίσθιος /
Μετὰ παροχῆς φαγητοῦ = ταῖς τιμὰς
ἀνευ = ἐν ψωμῷ*

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

Ὀπίσθιοι ὄπισθον

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

..... 0.81 -

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

..... 0.81 -

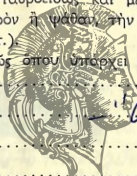
- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθαι, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

..... 0.81 -

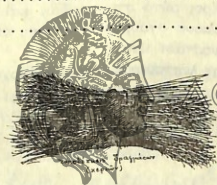

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

..... Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δερμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυν καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πώς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελουοειδεῖς θάμνους, π.χ. βρουῖλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δερματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

[illegible]

JOHNAN

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνε-
κεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θηρισμένου ἀγροῦ ; Πόσα
δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποιητοῦντο ;

Τὰ δὲ πρῶτα... ἔκδοτον... ἑορτασθῆναι...
...καὶ τὰς ἑορτασθῆναι...
...ἐν τῇ πόλει... ὡς ἔστιν...

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) 'Από πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον
 σας; *Απὸ τοῦ 1870, ἐνῶντες*

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς... *Ὡς Φεβρουάριον*
μαΐου... ἤνιον...

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
 μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
 ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
 ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
 φωτογραφίαν.

Παραθέτουν μὲ σκαπάνην... δὲ μὲρον
μὲ ἄροτρον ἀλλὰ ὀργωμάτων...

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
 χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐσυν-
 ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
 κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.

Χρησιμοποιῶνται μὲ π.χ. τὸ παρελθόν... δὲ δίκας...
οὐλοσ δειρμα... ἐν... μὲ... δὲ... τὸν καὶ ξηραίνονται...
εἶτα γυμνάζονται... ἔναι μὲ... βρέζονται... κομίζονται...

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
 σαν κ.ἄ.).

Μὲ λίσχην καὶ παλαιότερον... δὲ μὲρον
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας) μὲ τὴν βοῦδιαν δρέπανου...
ἐν... δειρμα...

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
 ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
 κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) # Ήσαντες γ' ἡμεῖς ἐν χωράφῳ,
 ὡς οἶκον ἐν ἡμῶν παλαιόν, ἐν τῷ οἴκῳ, ὡς οἶκα
 τία. Σὺ μὲν οὐκ ἀνὰ δὴ νῦν ἐν βομβῇ. Ἐν δὲ μασο-
 νίῳ (κασοῦνα) μερὶδος κωσῶλον. Τὰ δὲ μαθήματα
 λούττα ὡς ἀπὸ ἀλλῶν. Γ: ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δωματίων πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο
 πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
 θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλωνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Εἰς τὸ ἀλῶνι, εἰς θυρωρίας

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος οὗτοι τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν
 δωματία. Εἰς τῶν τόπων λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
 θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν;
 Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως;

Θεμωνιά, θυρωρία, καὶ οἶκον θυμ-
 νοστάσιον... ἐκκεντρικὰ... θυρωρία, θυρωρία.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνι διὰ τὸν άλωνι-
 σμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
 σμὸς τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
 χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλωνι;

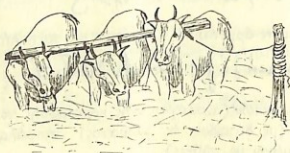
Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν ἄλωνι.

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλωνι. Ἐντὸς τοῦ
 συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
 ποίαν θέσιν;

Ἐξω τοῦ χωρίου, εἰς μὲν ἄν. ἀντικατα-
 στῆσις: ἐν τῇ κεντρικῇ χωρίῳ λόγον...

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

..... δὲν ὑπάρχει ἀλωνισμός ἐδῶ.....

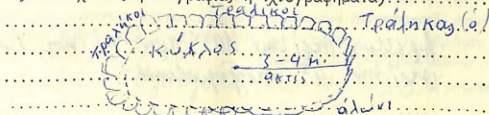
11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
νιστοῦ ξύλινος στῆλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπηγερός,
στρούλουργας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἐρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

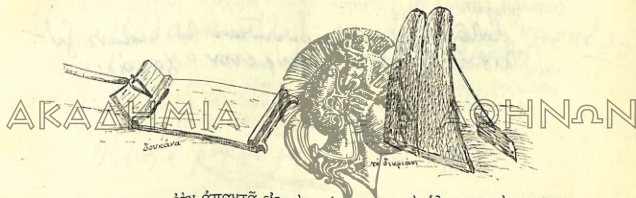
τὸ ἀλόνισμα γίνεται διὰ τῆς ἀλωνιστοῦ
βουκάνης... περιφερομένης διὰ τῶν βοῶν...
τῆς βουκάνης, τῶν ἀλωνιστῶν... βρέχει...
ἡ ἐναντία... ἐκείνη...

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειάς,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῆλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιστοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν
λαιμὸν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶ εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχιδῶν σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθήσεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἡλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἡλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυμένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

Ὁ βωλόσυρος χρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τῶν οἰκιστικῶν. ὡς ἐπὶ τὴν ἐκ Κριθ. καὶ τῶν βρώμων. Τὰ ὄσπρια ἐκλεβόνταν διὰ τῶν ποδῶν μόνον τῶν ζώων.

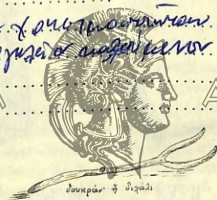
- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;.....
Ἀρχίζει περὶ τὴν 10^{ην} περὶ τὴν 11^{ην} διακοπὴ περὶ τὴν 4^{ην} ἀπογευματινῇ

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Εὐλαία χαυνομοσάντων τοῦ πλάτου ξύλινον ἐργαλεῖον καλούμενον «χαχάλι»

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

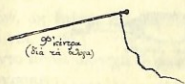
- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχυν ;..... *Μαχίβιτσι*

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).

Τὸ «βουκέντρι» ἢ «φ. κ. β. μ. π. π.» καὶ «δ. κ. β. μ. π. π.»

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν ... *ἑκατὸν ἀπλώματα* ...

ε. δούλα. 11. ἡ γυνή μου εἰς 7 δούλας εἰς μέγεθος.

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

ε. Μάλαμα. 11 (20) = σκαριβάνη "καρπός", πρὶν σωρῆσθαι.

- 17) Ποῖοι ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μετὰ τοῦ ζῶα ἢ ὑπάρχουν (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικαὶ ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τορπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνιστοὶ καὶ ἀγωγάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βοδία ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν ...

Οἱ δὲ οὐ μετὰ ζῶα ἢ ἄλογα ...

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μετὰ ζῶα καὶ μετὰ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μετὰ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μετὰ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

οχι

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἄλωνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.). *φ.μ.π.α.τ.ε.ο.κ.λ.α.ς...*

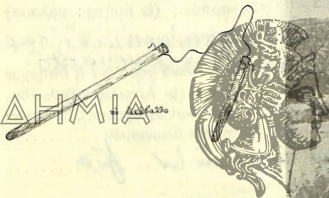
χρ.μ.π.ε.ο.κ.λ.α.ς φ.μ.π.α.ν.δ.α.

κόπανος στερογυλός

ξύλο καμουλάτο διὰ τὸ κοπάνισμα
μικροῦ ὕψους δημητριακῶν...

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἁμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν;

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησην τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμὸν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

23) Πότε το πρώτον έγινε χρήση αλυσωτικής μηχανής εις τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνταγισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) 1960... *Εὐσταθίου*

β'. Λίχνισμα

1) Πῶς λέγονται οἱ ἄλωνασιμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίνισμα· (ἐν Αἰτωλίᾳ: λειῶμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίνισμα· πῶς λέγεται τοῦτο· (εἰς Κρήτην: θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικριάνι, ἀλλαχοῦ: δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

^{καὶ ποῖον τὸ σήμα αὐτοῦ.}
 Ὁν ~~ἐκείνου~~ ^{παιδὶς} μαρτυροῦν μὲτ' ἀποδείξεως ἐμοί, εἴ
 μὲτ' οὐκ ἐστὶν οὐκ ἐμὸν γενεόν.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λήχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

ὁ θυρεὸς... ἔχει οὐχί τι... ἐνέμισμα... μαχ. οὐκ...
ἀρχίη... καὶ ξυμμάχου... ὁ καρπὸς... περὶ τὴν ὀφθαλμικήν...
ἀν. α. λαμβάνει... (τά)... Τοῦ λοιποῦ... ἀνεμίζε-
ται ὁπότε... πικρὰν... θυρεὸν... πνεύ... αἶρα...

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

..... θρινάκι
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

καὶ... ἀνδρῶν... γυναικῶν... ἀνδρῶν... ἀνδρῶν...
.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεῦτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

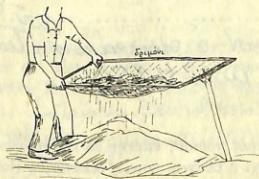
ταῖ... « κόντυλοι »... ἀλῶνι... ξανά...
.....
.....
.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

ἡ γυνὴ πικρὰ καὶ ἀναιδές. ἔχει ἀνοήτον, ἀναιδέα καὶ θυμωτὴν υἱὸν ἀσπυγνόν.

- Συνιδες, οι γραφές, όπως φαίνεται, οι διαιρέσεις
σαφώς έχουν. Το 6^ο παρθεόν, όπως φαίνεται
1. Παρθεόν. (1/2)

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἡ δὲ αὐτῶν μέσων, ὥς π.χ. κοσκι-

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

α) Ἰναιῶται... χρον. β. ι. μο. ποι. ι. του

α) Ὁ "Βοδίατα", μα

β) Τὸ "Κόσκιον" εγ. 27

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποῖα ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ πρὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ

Ὁ σωρὸς ἔχειται ἐν τῇ "παράμειν"

ὅπου... εἰς... τῇ... τὸ γεωργ. τὸ ζυγίον... τοῦτο...

ἔπειτα... κολλῶν... τῇ κορυφῇ... τοῦ σωροῦ...

ἔπειτα... ἔπειτα... χαράσσεται... τῇ... ὁ σωρὸς... τῇ... παρὰ...

- 8) Ἀλλὰ εἴθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

τῷ... φάρου

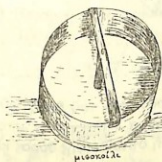
Παλαιότεροι... οἱ... ἐργαλείων... (τῶν... δημητριακῶν)

ἔκαστος... μολ. τ. ε. / μ. η. σ.

- γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποῖα ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

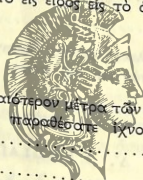
ἡλ. κίτρον χωρητικὸς ἡλ. ἡλ. κίτρον χωρητικὸς ἡλ. κίτρον χωρητικὸς
τοῦ "κονζουρί", ἡλ. πρὸς 10 ὀκάδας σίτου τοῦ
σχήμα του ἡλ. τοῦ κίτρου "κίτρον κοιλὸν"

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἄλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερα μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν)

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας)

οἰκίαν ἡλ. πύλιναν ἡλ. πύλιναν ἡλ. πύλιναν ἡλ. πύλιναν
"πύλιναν ἡλ. πύλιναν"

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; ... *το ἔχρημα... μνημόνεο ἐμοῦ*
τῶ οὐκ ἐκείνου καὶ ἐνασφραγισμένου ἐξ ἐνὶ ἀχειρῶναι,
κύριον... ἀντιχρῖστα... τοῦ... ἐλαύνει...

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τῶν καλυτέρων στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

... *Μὴν τοῦ ἔχρημα...*

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς τοῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Τὰ πρῶτα τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα
καὶ τοῦ Ἰούδα
τὸ Μ. Σάββατον

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

- α) *το Μ. Σάββατον... εἰς τὴν αἰρήν... τῆς...*
οὐκ ἐκείνου καὶ ἐνασφραγισμένου ἐξ ἐνὶ ἀχειρῶναι
 β) *Μόλις ἀνορθῶν... τοῦ... ἀντιχρῖστα... ἐπὶ*
τοῦ ἱεροῦ, ἐξωστὴν τοῦ Ναοῦ, τῆς πρῶτης τῆς
Ἀναστάσεως.

2) Πώς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....
.....Ποιδία.....

β'. 1) Ποιοὶ ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιά, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος;...
.....Ποιδίαι.....

2) Ποῖος ἢ ποιοὶ συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν; "Αν γαί, ἀπὸ ποῖου μέρος;.....
.....Ποιδίαι.....

3) Πώς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)
.....Ἐκ κυρτόν, ἐκ τῆς αἰχμῆς τῆς εὐκλειείας.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, εὐχῆς, ᾠδαί, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα.....

.....Κρότοις... εὐχολογίαις, φώφοροις...
.....ὁ κλαπαντζίκιαι, (κροτίδες) Βαρύ-
.....τοίαι.....

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)
.....Ὅχι.....

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

..... ἄλχηρ ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

..... Τοῦ ἔθιμον τοῦ Ἰούδα, εἰς τὸν τόπον

..... παιδίον· ἐκείνου τοῦ

..... Νομίζομεν ὅτι· εἰς τὸν τόπον τοῦ

..... ἐγκαταλείβουν, ἀλλ' ἐξελείφθη

Ερωτῆς ἐρωτήσεως 2 τῆς ἐκείνης 2.

— 2 —

Ἐρωτῆς: 2. Πῶς ἐκλογίζονται οἱ ἄνθρωποι; (κολλήσοι κ.κ.π. . .)

Ἀπάντησις: α) - Συμμετοχάτορας = ὁ ἀμοιβόμενος κὶ ἐκ τῆς
συτῆς ἀρμομιδῆς, λόγῳ τῆς προσερχομένης ἐργασίας
του. Ἐξ αὐτῆς αἰτίας: "συμμετοχικό ὠαριμὸν".

β) - Τριτοῦτος = ὁ ἀμοιβόμενος κὶ ἐκ τῆς τρίτης τῆς
ἀρμομιδῆς λόγῳ τῆς εἰδος τῆς προσερχομένης ἐργασίας
του.

γ) - Ὁμοίως ἀπαλλάσσονται καὶ οἱ ἄλλοι: "ἔδωκε τὰ
σπαρκίνα τῶν πελαρολόι κ.κ. . . ἔδωκε τὰ
πρίσθις ἐκ τῶν ἐκείνων καὶ ἀλλὰ τὰ
κατὰ τὴν ἀφῆσιν καὶ λαβὴν ἀποδοτικῶν τῆς ἐργασίας, ἐκ
1/5 τῆς ἀρμομιδῆς (κατὰ τὸ ἔχοντα δέκα του).

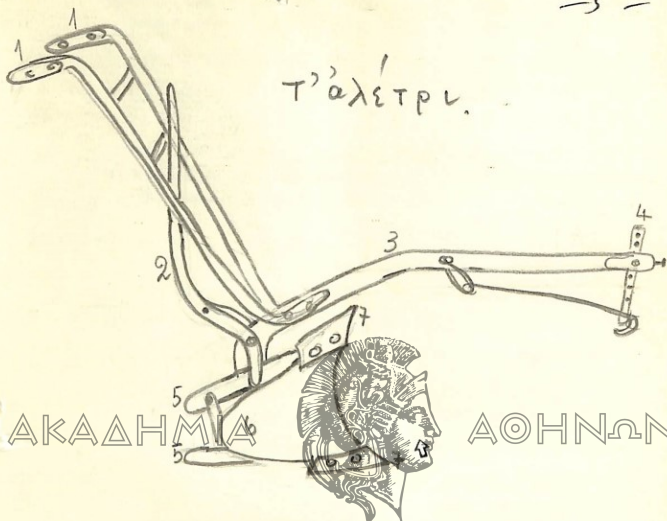
δ) - Παλαιόκρον, καὶ μικρὸν τῶν τῆς Β' Παγ-
κοσίου Πολέμου ἐχρησιμοποιοῦντο οἱ γαμήσιοι,
οἱ ὑπερῆσαν συνήθως παυδία 14-16 ἐκτὸς οἰκίας,
ἐργὸν ἔχον τὴν βοσκὴν τῶν βοσκιδίων γῆν (βο-
κόλοι μαλούμενοι). Ἡμέτερο κατ' ἴσον.

ε) - Μηνάτορας = νῆος ἀνδρας ἐργαζόμενος τοῖς
μήνας τῆς ἐποχῆς, παρὰ κτηματῶν ἀποδοτικῶν
ἐργασιμῶν καὶ τῶν. Ὁ μηνάτορας διεκέρχεται ὁργάνωσι
καὶ τῇ ἐποχῇ, ἀμοιβόμενος κατὰ τὴν δὲ χρηματικὴν

ζ) - Μαζώχτες. Νῆος γυναικὲς ἐργαζόμεναι καὶ ἐκ τῆς
οὐλογίας, ἀμοιβόμεναι δ' ἐκ αὐτῶν.

Υπομνήματα (τὰ)

τ' αλέτρι.

1 = Ἐχερὴ (ἡ)

2 = Ψαλίδες (αἱ)

3 = Σταθάρη (τό)

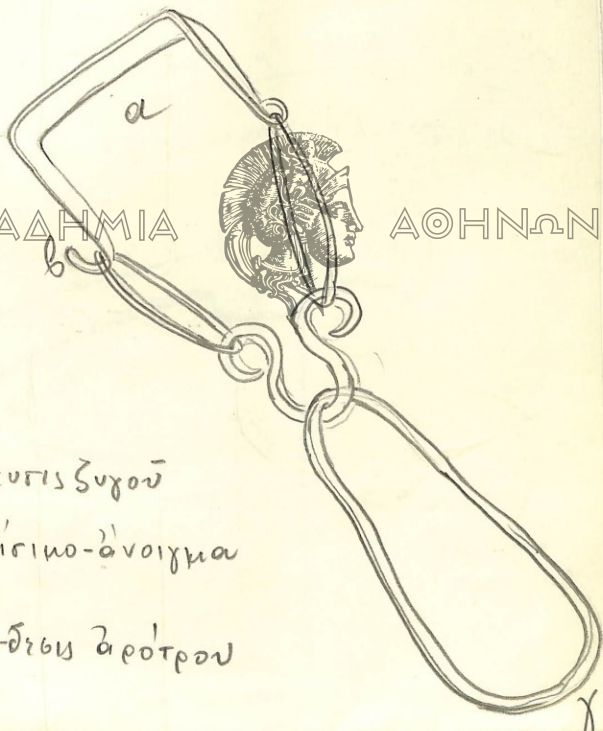
4 = Σπάθη (ἡ)

5 = Ποδαρούλια (τά)

6 = Φτερό (τό)

7 = Ὑψία (τά)

τὰ λούρα

Εκκίνηση

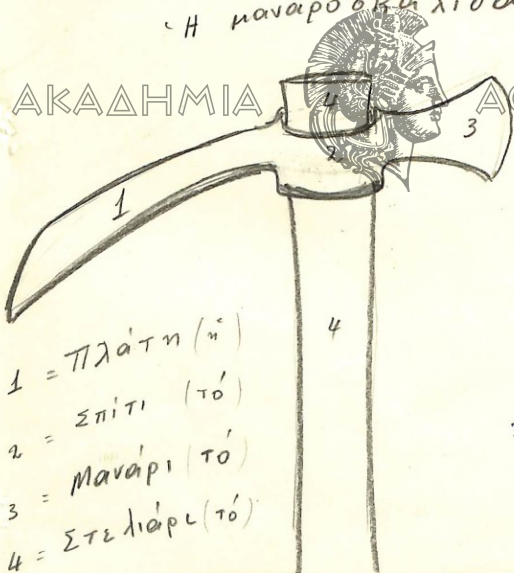
εἰς τὴν ὁδοὺν 4 εἰς τὸν σημεῖον 5-
δὲν σταυρὸν ἀπὸ τὸν.

Τὸ ξύλινον ὡς ὁροσὸν ὁμοιάζει ὡς
μὴ ὡς πολλὰ πολὶ χρησιμοποιούμενον ἐλπίδα
(- πρὸς 1938-40). Διαφορὰ ὑπάρχει
1) εἰς τὸ ὑπὲρ καὶ ἐπὶ παρούσα.

Η μαναροσκαλίδου σελ. 10, 3

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1 = Πλάτη (τό)

2 = Σπίτι (τό)

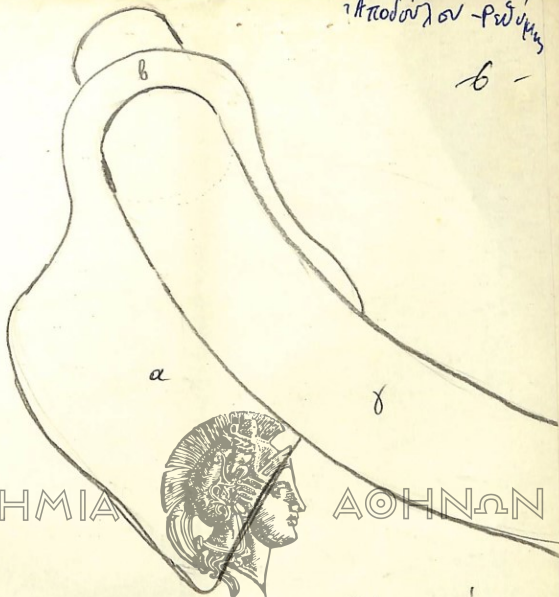
3 = Μανάρι (τό)

4 = Στελιάρι (τό)

Ἰαποδούλιν
Ρεθυμνῶ

ἡ ποδὸν ἄν - ρωτήμης

6 -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Μπίκος (δ) = εἶδος τσαπίας

α = πλάτη (ῆ)

β = σπῖτι (τό)

γ = στελιδάρι (τό) ἢ ἱλαυράν νάμψιν